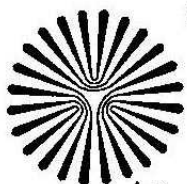

۲۱۵۷۰۶۰

دانشگاه پیام نور

آمایش سرزمین

(کارشناسی ارشد علوم کشاورزی)

www.ketab.ir

دکتر محمد رضوانی دکتر مهدی نوجوان

سروشنامه	: رضوانی، محمد، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدید آور	: آمایش سرزمین (کارشناسی ارشد علوم کشاورزی)/ محمد رضوانی، مهدی نوجوان؛ ویراستار علمی مهرداد هادی پور.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: دوازده، ۲۲۴ ص: مصور، نقشه، جدول.
فروست	: دانشگاه پیام نور؛ ۲۷۴۱. گروه علوم کشاورزی؛ آ/۱۸.
شابک	: 978 - 964 - 14 - 0790 - 4
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه ص: [۲۱۹] - ۲۲۴.
موضوع	: آمایش سرزمین -- ایران -- آموزش برنامه ای
موضوع	: Reclamation of land -- Iran -- Programmed instruction
موضوع	: آمایش سرزمین -- ایران -- راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	: Reclamation of land -- Iran -- Study and teaching (Higher)
شناسه افزوده	: نوجوان، مهدی، ۱۳۶۳ -
شناسه افزوده	: هادی پور، مهرداد، ۱۳۵۰ - ویراستار
شناسه افزوده	: دانشگاه پیام نور
شناسه افزوده	: Payam Nor University
رده بندی کنگره	: HT۳۹۵
رده بندی دیویی	: ۳۰۷/۱۲۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۳۷۹۷۱۶

دانشگاه پیام نور

آمایش سرزمین

مولفان: دکتر محمد رضوانی - دکتر مهدی نوجوان

ویراستار علمی: دکتر مهرداد هادی پور

تهیه و تولید: مرکز انتشارات دانشگاه پیام نور

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۱۴ - ۰۷۹۰ - ۴

ISBN: 978 - 964 - 14 - 0790 - 4

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی های دانشگاه پیام نور مجاز می باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید

(کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ و متعلق به دانشگاه پیام نور است. تولید، کپی یا خلاصه برداری، نشر و ترجمه، چاپ، افست، توزیع گسترده، تهیه CD و ... این اثر یا بخشی از آن اعم از متن، طرح پشت و روی جلد و ... بدون اخذ مجوز کتبی از معاونت فناوری و پژوهش دانشگاه خلاف مقررات و تعرض به حقوق مادی و معنوی دانشگاه است. متخلفین وفق قانون حمایت از مولفان و مصنفان و هنرمندان دارای مسئولیت حقوقی و کیفری بوده و تحت پیگرد قرار می گیرند.)

آدرس فروشنده مرکزی چاپ و انتشارات دانشگاه پیام نور: تهران، خیابان شهید رجایی،

نرسیده به تقاطع آزادگان، جنب ورزشگاه یادآوران. تلفن: ۵۵۰۰۹۸۳۸ - ۵۵۵۰۲۱۰۴

سایت فروش اینترنتی: <http://digibook.pnu.ac.ir>

فهرست مطالب

یازده

پیشگفتار

۱

فصل اول: مقدمه و کلیات

۱

هدف کلی

۱

هدف‌های یادگیری

۱

مقدمه

۲

۱-۱ تعریف آمایش سرزمین

۴

۲-۱ پیدایش آمایش سرزمین

۶

۳-۱ ضرورت آمایش سرزمین

۸

۴-۱ تاریخچه آمایش سرزمین در جهان

۱۳

۵-۱ مکتب اروپایی (فرانسوی)

۱۳

۶-۱ مکتب انگلو ساکسون

۱۴

۷-۱ تاریخچه آمایش سرزمین در ایران

۱۴

خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل اول

۱۵

خودآزمایی تشریحی فصل اول

۱۷

فصل دوم: اصول و مفاهیم آمایش سرزمین

۱۷

هدف کلی

۱۷

هدف‌های یادگیری

۱۷

مقدمه

۱۸

۱-۲ توسعه

۱۸

۲-۲ برنامه‌ریزی

۲۰

۳-۲ برنامه‌ریزی منطقه‌ای

۲۱

۱-۳-۲ مفهوم منطقه

۲۲

۴-۲ برنامه‌ریزی فضایی

۲۳	۲-۴-۱ مفهوم فضا
۲۳	۲-۴-۲ دیدگاه‌های مختلف نسبت به فضا
۲۵	۲-۵ محیط و ابعاد کارکردی آن
۲۶	۲-۵-۱ محیط طبیعی
۲۶	۲-۵-۲ محیط اجتماعی
۲۸	۲-۵-۳ محیط انسان ساخت
۳۰	۲-۶ مفهوم سازمان فضایی
۳۱	۲-۶-۱ سطح‌بندی فضایی
۳۲	۲-۶-۲ مفهوم ساختاری فضا
۳۳	۲-۶-۳ برنامه‌ریزی فضایی
۳۴	۲-۶-۴ عناصر برنامه‌ریزی فضایی
۳۴	۲-۷ برنامه‌ریزی آمایش سرزمین
۳۹	۲-۷-۱ ابعاد کارکردی آمایش سرزمین
۴۱	۲-۷-۲ جایگاه آمایش در نظام برنامه‌ریزی
۴۳	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل دوم
۴۴	خودآزمایی تشریحی فصل دوم
۴۵	فصل سوم: روش‌ها و مدل‌های آمایش سرزمین
۴۵	هدف کلی
۴۵	هدف‌های یادگیری
۴۵	مقدمه
۴۸	۳-۱ روش‌های مبتنی بر رتبه‌بندی
۴۹	۳-۲ تصمیم‌گیری چندمعیاره مکانی
۵۰	۳-۳ تصمیم‌گیری چندمعیاره
۵۰	۳-۳-۱ مدل‌های تصمیم‌گیری چندهدفه (MODM)
۵۱	۳-۳-۲ مدل‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه (MADM)
۶۱	۳-۴ فرایند تحلیل شبکه‌ای (ANP)
۶۱	۳-۴-۱ ساخت مدل و تحلیل مسئله
۶۲	۳-۵ تشکیل ماتریس دو دویی و تعیین بردارهای اولویت
۶۲	۳-۵-۱ تشکیل سوپرماتریس و تبدیل آن به سوپر حد
۶۴	۳-۵-۲ انتخاب گزینه برتر
۶۴	۳-۶ روش‌های مبتنی بر جستجو
۶۶	۳-۷ الگوریتم ژنتیک
۶۸	۳-۷-۱ مراحل عملکرد الگوریتم ژنتیک
۷۶	۳-۸ تلفیق الگوریتم ژنتیک با سایر روش‌ها
۷۶	۳-۹ الگوریتم ژنتیک مرتب‌سازی غیر غالب - II
۷۷	۳-۱۰ الگوریتم SA

پیشگفتار

رشد بیش از حد جمعیت در کشور و گسترش شهرهای بزرگ از یک سو و نابرابری‌های موجود در سطح معیشت و زندگی در شهر و روستا از سوی دیگر سبب شده است که علاوه بر جدایی شهرها و روستاها مشکلاتی از قبیل تمرکز سرمایه به صورت نامتوازن در کشور و شهرهای بزرگ و تخریب بیش از اندازه محیط زیست به وجود آید. با توجه به معضلات و مشکلات ناشی از این عدم تعادل‌ها و نابرابری‌ها، همواره ذهن برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیران کشور به این زمینه بیش از پیش معطوف گردید و دولتمردان و برنامه‌ریزان کشور را در مقابل انبوهی از نیازهای اساسی خدماتی و زیربنایی قرار داده است که به تبع آن سیاست‌ها و برنامه‌های متعددی در قالب طرح‌های عمرانی در کشور برای پاسخگویی به این نیازها به اجرا درآمد که بازخوردهای آن به صورت فعالیت‌ها، سکونتگاه‌ها و کاربری‌های متعدد در پهنه سرزمین نمایان شده است. به همین دلیل نیز از اواسط دهه پنجاه خورشیدی ضرورت برقراری توازن و تعادل در توزیع فعالیت‌ها و جمعیت در پهنه سرزمین در قالب آمایش سرزمین مطرح شد.

با توجه به تجارب چندسال اخیر در زمینه آمایش سرزمین و عدم موفقیت آن در برنامه‌های توسعه به عنوان یک سند فرادست برنامه‌های بخشی، بررسی و تحلیل مسائل و نحوه اجرای آمایش ضروری می‌باشد. در دنیای امروز زمین از مواهب کمیاب به شمار می‌رود؛ به همین دلیل در انتخاب نوع فعالیت (کاربری) در آن از میان فعالیت‌های گوناگون انسان مانند زراعت و باغداری، مرتع و جنگل، صنعت و معدن، شهر و روستا و غیره رقابت وجود دارد. پس تخصیص عاقلانه زمین به این فعالیت‌ها از جمله مباحث

برنامه‌ریزی‌هایی است که آمایش سرزمین خوانده می‌شود. لذا باتوجه به اهمیت موضوع آمایش سرزمین به‌خصوص در ایران، این کتاب تنها در پی بررسی تعاریف آمایش سرزمین نیست، بلکه هدف اصلی این کتاب تلاش برای تبیین نظری مسئله آمایش سرزمین، سیر تکمیلی آن و روش‌های نوین مورد استفاده در این مقوله می‌باشد. بنابراین در این راستا ابتدا مفاهیم مرتبط با این موضوع هم به‌صورت مفهومی و هم به‌صورت عملکردی مطرح شده است. سپس به سیر تکاملی روش‌ها و مدل‌های مورد استفاده در آمایش سرزمین پرداخته شده است. در این کتاب سعی شده است بیشتر روش‌هایی که اخیراً در آمایش سرزمین و مکان‌یابی استفاده شده است، مورد بررسی قرار گیرد.

www.ketab.ir